

N. E. MANITAKHΣ

Διευθυντής

ΠΑΡΘΕΝΩΝ

• ΓΡΑΦΕΙΟΝ
 • Επί της διασταυρώσεως των οδών Πειραιώς και Γερανίου, αριθ. 30.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛ. ΤΙΜΑΤΑΙ
• Εν 'Αθήναις έτησία δρ. Ν. 8. • " " έξαμ. " " 5. • ταίς έπαρχ. έτησία " " 10. • " " έξαμ. " " 6. • τῷ έξωτερ. έτησία φρ. 15.	Βίκτωρ Ουγώ (εικὼν) — Αἱ Ῥωσίδες Παρθένοι ἢ σκηναὶ τῶν Μηδενιστῶν (συνέχεια). — Ἀπογραφικά. — Σαμφὼν ἐν τῷ Ἀπόλλωνι — Ἀκτίνες — Ποικίλα. — Γνωστοποίησις.	• Εν 'Αθήναις .... λεπτά 10. • ταίς έπαρχίαις .. " 15. • τῷ έξωτερικῷ ... " 25. Φύλλα προηγούμενα " 50.

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΩ

ΑΙ ΡΩΣΣΙΔΕΣ ΠΑΡΘΕΝΟΙ*

Η ΣΚΗΝΑΙ ΤΩΝ ΜΗΔΕΝΙΣΤΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Η ΚΥΑΝΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Πεπρωκισμένος με μεγάλην δξύνουαν, απόλυτον λογικήν, ο Ῥώσσοσ απαλλάσσεται απότόμως και όλοσχερῶσ μονονού του βάρουσ τῆσ θρησκείασ και τῶν πατρικῶν παραδόσεων. Ἐκ

ταύτου και τὸ όνομα μηδενιστῆσ δι' οὐ άρέσκονται να καλῶνται οί άνεξάρτητοι οὔτοι νέεσ· κυριολεκτικῶσ όμως ἐν Ῥωσσίᾳ δέν υφίσταται μηδενισμός· Εἰσίν οὔτοι φιλόσοφοι, πολιτικοί, ελευθεροί πινυτόφρονεσ, ακολουθοῦντεσ γενναίον ιδανικόν άρχέτυπον· ἡ άπελευθέρωσις εἶνε ἡ εὐτυχία του Ῥωσσικού λαού.

Τοσοῦτον κατεδυναστέθησαν, τόσασ δυστυχίασ υπέστησαν από τόσου μακροῦ χρόνου, ὡστε ἡμιτελήσ ελευθερία εἶνε τισ εἰρωνία εἰσ αὐτούσ, και άδυνατοῦν να συγκατανεύσωσιν εἰσ αὐτήν. Διά του-

τό ἡ Ῥωσσία ποτέ δέν θά εὐδοικηθῆ διότι πάντοτε έξωθεῖται εἰσ τὰ άκρα. Τὸ υποδαυλίζον αὐτήν πῦρ δέν κατασβέννυται μήτε διά του αίματος, μήτε διά τῶν πάγων τῆσ Σιβηρίασ, μήτε διά τῆσ άσφυκτικῆσ άτμοσφαίρασ τῶν μεταλλείων, μήτε διά τῶν φρικαλέων εἰρηκτῶν.

Ἡ ταραχή αὐξάνει όσημέραι. Αἱ μυστικάι έταιρίαι και αἱ συναθροίσεισ, πρό τινος χρόνου λίαν σπανιαί, ἐπ' έσγάτων έπολλαπλασιασθήσαν και περιλείουσιν όλων σχεδόν τῶν κοινωνικῶν τάξεων πληθυσμούσ.

Καί ἐν τούτοις τὸ τρίτον τμήμα τοῦ αὐτοκρατορικοῦ γραφείου συνεκέντρωσε τὴν ἱκανότητά του ἀπασαν εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τὴν ἀκοήν καὶ τὴν ὄρασίν του ὀξυτέραν. Πῶς, μεθ' ὅλα τὰ ἐνεργητικά, ὅσον καὶ βδελυρὰ μέσα, ὅσα διαθέτει δὲν ἠδυνήθη εἰσέτι νὰ κλείσῃ τοὺς κύκλους τούτους, ν' ἀνακαλύψῃ ὅλας αὐτάς τὰς μυστικὰς ἐταιρίας νὰ συλλάβῃ καὶ ἀλυσσοδέσῃ ὅλους τοὺς συνωμότες; Διότι ἵνα τὸ κατώρθου, ἀπρητοῦντο πράκτορες τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας εἰς ἐκάστην οἰκίαν, εἰς ἐκάστην οἰκογένειαν· ἀλλὰ τόσα δὲν εὐρίσκειται οὔτε οἰκογένεια οὔτε οἰκία, ἥτις νὰ μὴ περιελθῇ ἐπαναστάτας.

Ὅταν ἡ Βάνδα εἰσῆλθε, εὔρε, πλησίον τραπέζης παρὰ τὴν θύραν, καθημένην τὴν Κατίαν καὶ τὸν Ραῦμόνδον, οἵτινες τὴν ἀνέμενον.

Ὁ Ραῦμόνδος ἦτο ὠχρότατος· μόλις ὅμως τὴν εἶδε, ζωηρὰ ἐρυθρότης ἐχρωμάτισε τὸ πρόσωπόν του.

— "Α! τέλος! ἀνεφώνησε πλησιάζων αὐτήν.

— Τί λοιπόν; εἶπεν ἐκείνη ἐκπεπληγμένη.

— Πρὸ ἡμισείας ὥρας ἀγωνιάμεν.

— Καὶ διατί;

— Νὰ ἐξέλθῃτε οὕτω μόνη ἐν μέσσει νυκτί;

— "Ε! καὶ λοιπόν;

— "Αν σὰς προσέβαλλον!

— Δειλὸ καὶ ὀλιγόπιστε! εἶπεν ἡ Βάνδα εἰρωνικῶς. Ἀγωνιζόμενοι πρὸς τὴν ῥωσικὴν ἀστυνομίαν καὶ κατισχύοντες αὐτῆς, δὲν κατισχύομεν οὕτω πολλῷ προμερωτέρου κινδύνου ἢ ἐκείνου μῆς νυκτερινῆς ἐπιθέσεως;

— Ἡ ἀφοβία σας μ' ἐκπλήττει,

— Λεισμονεῖτε, κύριε Γάλλε, ὅτι αἱ ῥωσίδες γυναῖκες αἵτινες θέλουσι τὴν ἐπαναστάσιν, δὲν ἔχουσιν οὐδὲν κοινὸν μετὰ τὰς παρισιανὰς γριζέττας σας.

— Ἡ Ῥωσία δὲν θὰ σωθῇ ἢ ὑφ' ἡμῶν, προσέθεσεν ἡ Κατία· καὶ πρέπει νὰ ἡμεθα ἀντάξια τοῦ ὕψους τῆς ἀποστολῆς μας.

— Ἐχετε δίκαιον, εἶπεν ὁ Ραῦμόνδος· ἀλλὰ τότε ἡ ζωὴ σας εἶναι τι πολὺ τιμὸν, καὶ δι' αὐτὸ παρακαλῶ νὰ μοὶ ἐπιτραπῇ ὅπως ἐπαγρυνῶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας σας.

— "Ω! εἰσθε περιποιητικώτατος· ἀλλὰ μήπως δὲν εἰσθε Γάλλος; ἀπεκρίθη ἡ Βάνδα μειδιῶσα. Θὰ τὸ ἐπανορθώσωμεν αὐτὸ.

Καὶ ταυτοχρόνως ἔρριψε πρὸς τὸν Ραῦμόνδον βλέμμα πληρὲς εὐγνωμοσύνης καὶ συγκινήσεως.

— Ὑπὸ τὸ βλέμμα τοῦτο, ὁ Ραῦμόνδος, ἀπώλεσε σχεδὸν τὴν ἐτοιμότητά του. Εὐτυχῶς ἤρχισαν πλησιάζοντες οἱ τῆς ὀμηγύρεως ἵνα χαιρετήσωσι

τὴν πριγγήπεσαν, καὶ τοῦτο τὸν ἠνάγκασε ν' ἀνακτῆσῃ τὸ πρῶτον ἠθὸς του. Οἱ παριστάμενοι ἐφάνοντο ἀνήκοντες εἰς πάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις. Οἱ πλεῖττοι δ' αὐτῶν ἦσαν νέοι. Τινὲς ἔφεραν τὸ χωρικὸν φῶρμα, ἄλλοι, πολυαριθμότεροι, τὰ τετριμμένα καὶ ἡμελημένα τῶν σπουδαστῶν ἱμάτια, καὶ ἄλλοι τὸν γιτῶνα τοῦ ἐργάτου. Αἱ γυναῖκες ἦσαν πολυάριθμοι. Πλούσια ἢ πτωχαῖ, μαθητρίαι ἢ εὐγενεῖς, ἦσαν ἐνδεδυμένοι μετ' ἀκραν ἀπλότητα. Εἰς ὅλων δὲ τὰ πρόσωπα ἐζωγραφεῖτο ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ ἀπόφραξις.

Ἐνός τις ἤθελεν ἐκπλαγῆ βλέπων τὴν ἀνυπόκριτον εἰλικρίνειαν, ἥτις ἐβασίλευε μετὰ τῶν μελῶν τοῦ κύκλου. Ὁ ἐργάτης ἐκεῖ εὐρίσκειτο εἰς ἀκραν οἰκειότητα μετὰ τοῦ πριγκηπος· διότι εἰς τὴν συνάθροισιν αὐτὴν εὐρίσκοντο δύο πριγκηπες, ἱκανὸς ἀριθμὸς tschinonniks... ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τῆς κυβερνήσεως καὶ τρεῖς κληρικοί. Οὐδαμοῦ τύπος τίτλων καὶ ἀξιοματῶν παντοῦ ἀπλότης.

Τὴν ἐπέεραν ταῦτιν συνδιελέγοντο ζωηρῶς περὶ τοῦ συμβάντος τῆς ἡμέρας. Ὁ στρατηγὸς Τρεπῶφ, διευθυντῆς τῆς ἀστυνομίας, ἐνῶ διέβαιναν ἐκ τῆς φυλακῆς ἐνθα ἐγκλείονται οἱ ὑποπτοὶ πρὸς πρόληψιν τῶν ἐγκλημάτων, παρετήρησε φυλακισμένον τινὰ, ὅστις ἴστατο πρὸ αὐτοῦ μετὰ τὴν κεφαλὴν κεκαλυμμένην. Εἰς τὴν αὐστηρὰν ἐπιταγὴν του ν' ἀποκαλυφθῇ, ἀπαντᾷ ἡ θετικὴ τοῦ δεσμώτου ἀρνήσις.

Ὁ Τρεπῶφ, μανιώδης τότε, διατάσσει νὰ τὸν μαστιγώσωσιν ἑκατοντάκις. Ἐκατὸν ραβδίμοι διὰ μίαν παράφρασιν τύπου εὐγενείας!

Ἄλλ' ὁ καταδικασθεὶς ἐκαλεῖτο Βογολουβῶφ· ἦτο ἀνθρωπος ἐπικινδυνός, ὑποπτος ὑπέγραφε τὰ ἄρθρα, ὅσα ἐσθλητέον δημοσίᾳ τὰς αἰσχρὰς καταχρήσεις τῶν ἰσχυρῶν, τὰς σκληρότητας τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας, τὰς καταπίσεις τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων. Τοῦτο ἦτο ἀρετὸν ὅπως τῷ ἐπιβληθῇ ἀτιμωτικὴ ποινὴ,

Ὁ Βογοβουλόφ ἐτόλμησε ν' ἀντισταθῇ εἰς τὸν Τρεπῶφ.

Ἦτο ἥρωϊς καὶ ὄφειλον νὰ τὸν ἐκδικήσωσι. Ἡ ἀγανάκτησις ἐκορυφώθη πάντων τὰ στόματα ἐψιθύριζον· ἐκδικήσις!

Μόνη μία γυνὴ δὲν ὠμίλει τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐν τῷ κύκλῳ. Ἐρειδομένη ἐπὶ τινος τραπέζης, ἐβλεπεν, ἤγνουε καὶ ἐμειδία πικρὸν καὶ θλιβερὸν μειδίαμα.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἦσαν ἀλαμπεῖς, ἀπλανεῖς μᾶλλον ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς, ὅπερ εἰς πρῶτον βλέμμα δὲν ἤθελεν ἐμποιήσῃ αἰσθησιν. Προσεκτικώτερα ἔρευνα ἤθελεν ἀποκαλύψῃ τὴν

ὑπαρξίν ἀδαμάστου ἰσχύος, ἢ μᾶλλον ἰσχυρογνωμοσύνης ἐν ταῖς ιδέαις. Εἶχε τὴν χεῖρα πλατείαν, βραχείαν καὶ ἐνεργητικὴν.

Ἡ στάσις καὶ ὁ καλλωπισμὸς τῆς ἦσαν πάντῃ ἀμελεῖς.

Ἡ Κατία Λαβίνσκα, ἰδοῦσα αὐτήν, ἔσπευσε νὰ καθεσθῇ παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς.

— Πῶς! εἰσθε ὑμεῖς, Βέρα Ζάσουλιτς; εἶπε τόσος κυριὸς ἀφ' ὅτου δὲν σὰς ἔχομεν ἰδεῖ.

— Ἐμελέτησα πολὺ· ἔδωκα τὰς ἐξετάσεις μου εἰς τὴν ἰατρικὴν.

— Καὶ τόσα.

— Ἐνεγράφη καὶ εἰς τὴν νομικὴν.

— Τίνος ποινῆς, φρονεῖτε Τμεῖς ἀξίον τὸν Τρεπῶφ;

— Τοῦ θανάτου;

— Ἄλλ' ἡ δυσκολία ἐγχεῖται ποῦ νὰ εὐρωμεν τὸν ἄνδρα, ὅστις ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐκτέλεσιν·

— Ἐν ἐλλείψει ἀνδρός, δύναται κάλλιστα νὰ τὸν ἀναπληρώσῃ μία γυνή.

— Τὸ ἀπεφασίζατε ὑμεῖς;

— Ἐάν δὲν τὸ ἔκαμνε κἀνεὶς.

Καὶ αἱ ἀπαντήσεις ἐδίδοντο διὰ τόσου φωνῆς αὐστηρᾶς ὅσον καὶ σταθερᾶς.

Ἐν τούτοις ἡ Βάνδα εἶχεν ἤδη διηγηθῆ μέρους τοῦ Κλήμη εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Λαζαρέφ τὰς δοκιμασίας τῆς μυστικῆς ἐφημερίδος.

Ἐπεβλήθη σιωπὴ καὶ πάντες εἰσῆλθον, διότι ἐπρόκειτο ν' ἀναγνωσθῇ ἀνταπόκρισις, πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς συναθροίσεως κινούσα. Πρὸ πάντων ἡ θανατικὴ ἐκτέλεσις τοῦ προδότου Νικονύφ ἐνεποίησε ζωηρὰν συγκίνησιν.

— εἶπε πλέον καιρὸς, πράγματι, εἶπεν ὁ Λαζαρέφ νὰ εἰσελθῶμεν εἰς τὴν κυρίαν οὐσίαν τοῦ πράγματος· ἀρετὸν καιρὸν μένομεν κεκοιμημένοι. Ὅταν δὲν εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ ἐξεγείρωμέν τινα τοῦ ληθάρου διὰ βροντώδους διεγερτικῆς ἡχου, δὲν ἀρκεῖ νὰ τῷ ὑποψιθρίσωμεν τὴν ἀλήθειαν εἰς τὰ ὦτά του. Κατὰ τὴν δίκην τῶν 193, ὁ ἀτρόμητος Μύσκιν καὶ οἱ συνένοχοί του δὲν μᾶς δίδουσιν ἐν καλὸν παράδειγμα; Μόλον ὅτι ἐγίνωσκον τὴν φοβερὰν τιμωρίαν, ἥτις τοῖς ἐπεφυλάσσετο, ἐν τούτοις δὲν ἐδίστασαν νὰ ὁμολογήσωσιν μετὰ τόλμης καὶ θάρρους τὰς πεποιθήσεις των. Ὅλοι κατεχόμεθα ὑπὸ εἶδους καταθρονίου δουλείας, ἥτις ἀπὸ τινος χρόνου μᾶς περιήγαγεν εἰς θανάσιμον ἐξευτελισμὸν καὶ θανατηφόρον ἀτονίαν. Ἐκ τοῦ θράσους καὶ μόνοι ἐπιζόμεν. Πρέπει νὰ πληττωμεν τοὺς ἐχθρούς μας εἴτε διὰ προσβολῶν ἀπροσδοκίων καὶ κεραυνόβωλον, ὡς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ Νικονύφ, εἴτε διὰ τῆς ἀφόβου ἐκδηλώσεως τῶν δογμάτων μας, ὡς ἐπραξεν ὁ Μύσκιν Λοιπόν· ἐπέστη ἡ ὥρα νὰ γενῶμεν γνω-

στοί, κατάδ'ολοι και σαφείς, διασαφηνίζοντες ἅμα εἰς τὰ πλήθη και τοὺς ὠθοῦντας ἡμᾶς λόγους. Ὁ Τρεπώφ καταδικάσας τὸν Βογολομβώφ εἰς τὴν ἀτιμωτικὴν ποινὴν, ἐνεκλόραφεν εἰς ἅπαντας ἡμᾶς τὸ στίγμα τῆς ἀτιμώσεως, ὅπερ διὰ τοῦ αἵματος και μόνου δύναται ν' ἀποπλυθῆ.

Ἡ Βέρα Ζάσουλιτζ ἠγέρθη τότε, και, κατισχύουσα τῆς φυσικῆς αὐτῆς δειλίας, εἶπε :

— Ἀλλὰ δὲν εἶε τοῦτο τὸ μόνον ἔγκλημα τοῦ Τρεπώφ· συνεπέα τῶν ἀνεκκλήτων αὐτοῦ διαταγῶν δὲν καταδιωκόμεθα και δὲν καθειργνύμεθα ;

— Τὸν εἶδον εἰς τὴν Βαρσοβίαν, προσέθεσεν ἡ Κατία, ὅταν ἦτο τότε γενικὸς ἀρχηγὸς τῆς ἀστυνομίας,· καταδυναστεύε τοὺς πατριώτας, ὡς σήμερον τοὺς κοινῶνιστάς.

— Ὅτ' τὸν ἀφήσωμεν ἀτιμώρητον διὰ τὰ ἔγκλημάτα του ταῦτα ; ἐπανελάθεν ἡ Βέρα.

— Ὅχι ! ὅχι ! ἀνέκραξαν πάντες οἱ συνηγμένοι.

— Λοιπὸν προσέθεσεν ὁ Λαζκρέφ διὰ τόνου φωνῆς σκαιοῦ και ἀποφασιστικοῦ· ὁ κληρὸς ἄς ἀναδειξῆ τὸν τιμωρὸν τοῦ μεγάλου ἔγκληματιῦ.

— Θίλω νὰ συγκαταλεχθῶ μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, εἶπε προβόλα ἡ Βέρα Ζάσουλιτζ.

Ἐν τούτοις ἕτεραι προτάσεις ἐγένοντο· ἔπρεπε νὰ διασκεφθῶσι, νὰ συνηνοηθῶσι μετ' ἄλλων κύκλων, και νὰ μάθωσιν εἰδήσεις περὶ αὐτῶν.

Ἀπεχωρίσθησαν λοιπὸν, χωρὶς οὐδὲν ν' ἀποφασίσωσι.

VII

Ὁ πρίγκηψ Κρυλώφ

Ὅταν ἡ Βάνδα και ἡ Κατία εἰσῆλθον εἰς τὸ μέγαρόν των, ἦτο τετάρτη πρωϊνὴ ὥρα.

Πρὸς μεγάλην των ἐκπληξιν, ἀντὶ τῆς σιωπῆς και τῆς ἀφανείας τὴν ὁποίαν ἀνέμενον ἐν τῇ ἐπιστροφῇ των, παρετήρησαν παντοῦ φῶς και κίνησιν. Τί συνέβαινε ;

— Ἀχ ! μάρνια ! ἀνέκραξεν ὁ θλιωρὸς· ὁ πρίγκηψ εἶνε ὡσάν τρελλός. Ἐμαθεν ὅτι ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης ἐξῆλθε και μᾶς ἔδερην ὅλους· θέλει νὰ μᾶς ἀποπέμψῃ διότι σᾶς ἀφήσαμεν νὰ ἐξελέγητε ἐν ἀγνοίᾳ του.

Αἱ δύο νέαι παρετήρουν ἀλλήλας.

— Τί μέλλει γενέσθαι ; Πῶς νὰ παρουσιασθῶμεν τώρα ἐνώπιόν του ;

— Ὁ πρίγκηψ ἠγέρθη ; ἠρώτησεν ἡ Βάνδα.

(1) Τίτλος ἀποδιδόμενος εἰς κόρην ἢ οὐκ ἔχον βῶστος κυρίου.

— Νομίζω νὰ· και ἐρωτᾷ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἂν ἤλλατε.

— Ποῦ εἶνε ;

— Εἰς τὸν κίτωνά τῆς περιηπίσεως.

— Πάριμένε με, ἀγαπητὴ Κατία· προτιμῶ νὰ πέσῃ ἐπ' ἐμοῦ μόνος ἡ ὀργή του.

Ἀνῆλθεν ἀποφασιστικῶς τὴν μαρμαρίναν κλίμακα ἣτις ἔσφεν εἰς τὸ διαχωρισμά τις.

Ὁ πρίγκηψ, ἀκούσας τὸν δούπον τῶν βημάτων τῆς εἶχεν ἀνοίξει τὴν θύραν. Ἦτο κάτωχωρος· αἱ δὲ χαρακτῆρές του ἐξηγριωμένοι ὑπὸ λυσσαλέας ὀργῆς.

— Πόθεν ἔρχεσθαι ; τῆ εἶπε διὰ πνιγρᾶς φωνῆς.

— Ἐάν ἐπιτρέπετε, πάτερ μου, δὲν θὰ σᾶς τὸ εἶπω ἢ αὔριον· διότι τὴν στιγμὴν ταύτην δὲν εἴσθε εἰς κατάστασιν νὰ μὲ ἀκούσῃτε.

— Ὅμιλε ἀμέτῳ ! Τὸ θέλω !

— Ἴνα σᾶ· ἀποκριθῶ, δέον νὰ λάβω τὴν περὶ τούτου ἀδειαν· διότι εἶνε μυστικόν, ὅπερ δὲν ἐνδιεφέρει ἐμὲ μόνον.

— Ἀδειαν διὰ νὰ μοὶ ἀποκριθῆς ; Μυστικόν ἀπὸ ἐμὲ, τὸν πατέρα σου ; εἶπε πνευστιῶν.

Ἡ Βάδα ἐξηκολοῦθει νὰ σιωπᾷ.

Ὁ πρίγκηψ προσῆλθε ἀπειλητικῶς· κατόπιν, ὅπως ἐξικίνη καταστέλλων τὴν μανίαν του, ἐπράνε τὴν φωνὴν του.

— Γνωρίζεις, κόρη μου, ὅτι σὲ ἀγαπῶ πλείοτερον ἀπὸ πᾶν ἄλλο εἰς τὸν κόσμον. Σε παρκαλῶ, μὴ μοὶ ἀθίστασαι· εἶπε μοι, τέκνον μου, πόθεν ἔρχεσθαι ;

— Δὲν δύναμαι νὰ ψευσθῶ εἰς τὸν πατέρα μου, ἀπεκρίθη ἡ Βάδα· πολλῶ μᾶλλον ἢ μὲν δὲν δύναμαι ν' ἀποκαλύψω μυστικόν, ὅπερ ὑπεσχέθη νὰ τηρήσω. Σᾶς ἐξορκίζω μὴ μ' ἐρωτᾶτε.

— Ἐχεις ἐραστὴν, δεστυχῆ ! ἀνέκραξεν ὁ πρίγκηψ.

Και ἐκτύπητε διὰ τοῦ γρόνθου του οὕτως ἰσχυρῶς ἐπὶ τινος τραπέζης, ὥστε τὰ ἐπ' αὐτῆς ἀθύσματα κατεσυντρίθησαν ἀνατιναχθέντα εἰς τὸν ἀέρα.

— Οὕτω θὰ σὲ συντρίψω ἐάν δὲν μοὶ ἀποκριθῆς.

— Ἀναμείνατε μέχρι τῆς αὔριον, σᾶς παρκαλῶ θερμῶ· εἶμαι κατάκοπος, ἐπιτρέψτε μοι νὰ ὑπάγω νὰ κατακλιθῶ.

— Αὐτὸ ἔλειπε ! Ἡ ἐπιπόνησις ἐνός μύθου διὰ νὰ μὴ ἰπατήσῃ. Θέλω νὰ μάθω, και θὰ μάθω, ὅταν σὲ κλείσω εἰς τὸν κίτωνά σου.

Εἰς τὴν ἀπειλὴν ταύτην ἡ ἀλαζονεία τῆς Βάνδας ἐπανετίθη.

— Κάμετε ὅ,τι σᾶς ἰρέσῃ. Δὲν θὰ ὀμιλήσω.

Και μετὰ τῆς ψυχροτέρας ἀπαθείας ἔβη πρὸς τὸν τοίχον, ἤρεισθη ἐπ' αὐτοῦ και ἐσταύρωσε τοὺς βραχίονάς της.

Παράφορος τότε ἐκ λυσσώδους μανίας

τῆς ὀργῆς του, ὁ πρίγκηψ, ἐπροχώρησε πρὸς αὐτὴν και τὴν ἐρράπισε.

— Ἔ σκύλα ! 1) Μοὺ ἐνθυμίζεις τὴν μητέρα σου. Και ἂν σοῦ ἔργεται ἡ ὀργὴ νὰ ἐξέρχεσθαι ἀκόμη τὴν νύκτα, θὰ σὲ ἔσω εἰς τὰ σίδερα.

— Ὅπως τὴν μητέρα μου· εἶπεν ἡ Βάνδα, ῥίπτουσα ἐπὶ τοῦ πατρὸς της βλέμμα ὑπερήφανον, στασιῶδες και τρομακτικὸν ἐν ταύτῳ.

Ὁ πρίγκηψ, μόλις ἀκούσας τὰς λέξεις ταύτας, και ἰδὼν τὸ βλέμμα τῆς θυγατρὸς του, ἀμφεταλαντεύθη πρὸς στιγμὴν, και μετὰ ταῦτα, ὡσάνεἰ τὸν ἐτυψεν ἀνάμνησις τῆς φρικώδους, εἶπε μετὰ φωνῆς ἐντρόμου και ὑποκόφου.

— Ὅπως τὴν μητέρα σου.

Πρὸ τῆς ὑψηλόφρονος και περιφρονητικῆς στάσεως τῆς θυγατρὸς του, ἔκυψεν τὴν κεφαλὴν και ἀπεμακρύνθη.

Ἡ Βάνδα ἔμενε στιγμὰς τινεὺς εἰσέτι ὡς καθελωμένη ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐκ τοῦ ραπίσματος ὅπερ εἶχε λαβεῖ.

Δὲν ἐτόλμα νὰ προστρέξῃ, ὡς εἰς ἄστυλον, εἰς τὴν καρδίαν της, διότι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ἦτον ὑποχρεωμένη νὰ ὀνομάζῃ πατέρα της, δὲν τῇ ἐνέπνεεν ἢ μῖσος και ἀποστροφὴν. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτον ἡ προσποίησης τοῦ βδελυροῦ κακοῦ.

Μόλις εὔρεθη μόνη, ἐκάλεσε τὴν Κατίαν και ἐρρίθη εἰς τὰς ἀγκάλας της.

— Δὲν ἔχω πλέον ἢ σὲ, ἀγαπητὴ Κατία. Ὁ πατήρ μου συνέτριψεν ἐν τῷ βῆθει τῆς καρδίας μου και τοὺς τελευταίους ἀσθενεῖς δεσμούς· τῆς ἀγάπης. Οἵτινες μὲ ἦνον μετ' αὐτοῦ. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅστις, ἐστρεβλωσε και ἐκνάτωσε διὰ βεσάνων τὴν μητέρα μου, ὅστις ἔνα πλεονεκτή διαπράττει τὰ αἰσχίστα ἔγκλήματα, ὅστις καταδυναστεύει τοὺς πτωχοὺς και ἀσθενεῖς, μ' ἐρράπισεν εἰς τὸ πρόσωπον, ὡς ἂν ἦμην τὸ ἔσχατον τῶν πλασμάτων. . . . Ἀχ ! ἐάν ἦδυνάμην νὰ φύγω, ν' ἀναχωρήσω μετὰ σοῦ !

— Μάλιστα· εἶπεν ἡ Κατία. Φεύγομεν.

— Δὲν δύναμαι τὴν νύκτα μάλιστα ταύτην, ὑπεχρεώθη νὰ μείνω ἐδῶ· Ὑπαγε ν' ἀναπαυθῆ· ὅτι· ἀφορᾷ ἐμὲ, ὑποπέρω τόσω, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ κοιμηθῶ.

— Διὰ τί ὑπέρφευξ ;

— Διότι πρότερον και ἂν ἔκρινα και καταδικάζω τὸν πατέρα μου, τὸ ἡγάπων ὀλίγον εἰσέτι. Μὲ συνέδεε πρὸς αὐτὸν δεσμός, ὅστις ἐστὶν ὅτε και μοὶ ἦτο προσφιλές, τρυφερός. Ὁ δεσμός· οὗτος ἐθαύσθη ὀρηκτικῶς και ἀποτόμως. Ἰ-

(1) Μετεφράσθη ὡς ἔχει ἐν τῷ κειμένῳ αὐτολεξεί. Σ. Μ.

δου διατί υποφέρω. Ἄλλ' αὖριον ἐὰ ἔχω ἀναλάβει τὰς δυνάμεις μου.

Ἡ Κατία, βλέπονσα ὅτι ἡ φίλη τῆς ἐπέβη ἐαυτὴν ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά τῆς, γνωρίζουσα δὲ ὅτι ἀνακούρησις εἶνε ἡ βόη τῶν δακρύων εἰς τὸν πάσχοντα, καὶ μὴ θέλουσα νὰ στερήσῃ αὐτὴν ταύτης, ἀπεσύρθη.

VIII

Ἡ ἐρυθρὰ ἐπιστολή

Ὁ αὐτοκράτωρ εἰσηλθὼν εἰς τὰ δώματά του περὶ τὴν πρώτην ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον, σχεδὸν ταυτοχρόνως μετὰ τὴν ἐκ τοῦ χοροῦ ἀναχώρησιν τῆς Βίνδας.

Ὁ Ἀλέξιος Βερενίνης, ἐφρούρει εἰς τὸν ἀντιθάλαμον τοῦ Ἰζάρου.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἀπεμακρόνη του πλήθους καὶ ἤθελε νὰ μείνῃ μόνος.

Μέγας ἐρυθροῦς φάκελλος ἔκειτο ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Ἐκαθέσθη ἐπὶ τινος θρόνου, ἔτεινε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ φακέλλου τούτου καὶ ἐφάνη βεβουλισμένος εἰς σύννον μελέτην.

Ἡ πικρία ἐνυπῆρχεν ἐξωγραφισμένη εἰς τὴν ὠραίαν εὐγενῆ κεφαλὴν του, ἐφ' ἧς ἠκτινιζόμην συνήθως ἡ ἀγαθότης, εἰς τὸ θλιβερόν βλέμμα του, καὶ τὸ μετὰ τῶν σπαταμωδικῶν κινήσεως, ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν ἐρυθροῦν φάκελλον καὶ ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ τὴν ἐξῆς ἀπειλητικὴν ἐπιστολήν.

«Πρὸς τὸν Ἰζάρου.

«Τὸ Ἐπαναστατικὸν Κομιτάτον τῆς Πετρούπολεως.

«Πιστεύεις εἰς τὴν δόξαν σου, εἰς τὴν δουλικὴν λατρείαν τῶν ὑπηκόων σου, εἰς τὴν διάρκειαν τῆς ἰσχύος σου, εἰς τὸ μέλλον τῆς δυναστείας σου.

«Ἄλλ' ἀπατάται.

«Ἰδοὺ ἡ ἀλήθεια.

«Ἡ δόξα σου παρήχθη ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ λαοῦ σου· ἡ πολυτέλειά σου ἐκ τῶν ἰδρώτων του καὶ τῆς ἀθλιότητος του· ἡ ἰσχύς σου ἐκ τῆς ἀλαθείας του· ἀλλὰ ἡ ἰσχύς σου βαίνει ἤδη πρὸς τὸ τέρας τῆς καὶ ἡ δυναστεία σου δὲν θὰ βασιλεύσῃ ἐν τῷ μέλλοντι.

«Κολακεύεται νὰ πιστεύῃς αὐτὸν μεγαλόδωρον διότι ἐχορήγησες εἰς τοὺς χωρικούς τὴν ἐλευθερίαν. Ἄλλ' ἄρτον τοὺς ἔδωσες;

«Ὁ λαός σου κατεξαντληθεὶς ἐκ τῆς διπλῆς βόης τοῦ ἰδρώτος καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὰ πάντα υποφέρει ἐργαζόμενος διὰ τὸν συλλέκτην τῶν φόρων, ὅστις τρέφει τὴν περικλοῦσάν σε τῶν εὐγενῶν τάξιν, καὶ τὴν γραφειοκρατία· ὁ κληρὸς σου τὸν διαφθερίζει μᾶλλον διὰ τῶν τερατωδῶν πλανῶν

» ὅσας τῷ μεταδίδει τοῦ ἀθλίου δὲ κλήρου σου θύματα ὠρίσθησαν αἱ ὠραῖαι σου ὑπῆκοι.

» Ναι· ὁ λαός σου ἕνεκα τούτου ἀνέχεσται καὶ σὲ τὸν ἀσθενῆ καὶ τοὺς αὐλικούς σου καὶ τὴν μυστικὴν ἀστυνομίαν σου, ἥτις συλλαμβάνει, δικάζει καὶ καταδικάζει τοὺς σημαντικωτέρους καὶ γενναίους ἀνδρας τῆς αὐτοκρατορίας σου.

» Ἐκ τῆς θυρίδος τῶν ἀνακτόρων σου δύνασαι ν' ἀκούσῃς τοὺς στεναγμούς τῶν ἡρώων αὐτῶν, ὧν αἱ ἄλυστοι εἰσὶν ἐμπεπηγμένοι εἰς τὸν ὑγρὸν τοῖχον τὸν βυθιζόμενον εἰς τὰ παγωμένα ὕδατα τοῦ Νέβα. 1)

» Σήμερον ἐγείρονται οἱ ἐκδικηταί, ἡ δὲ συνωμοσία εἶνε πανταχοῦ ἐξηπλωμένη. Συνωμοταὶ ὑπάρχουσι μετὰ τῶν νεύγενῶν σου ὡς καὶ μετὰ τοῦ λαοῦ σου, ὅστις, ἐν τέλει, ἔχει συνείδησιν τῶν δικαιωμάτων του· ὁ στρατός σου βεπίστος, ὡς καὶ ὁ κληρὸς σου περιέχει συνωμοτάς, ὡς ἐπίστος δὲν λείπεται καὶ ἐκ τῶν αὐλικῶν σου καὶ τῶν ὑψηλοτέρων θεραπόντων σου.

«Ἡ καταιγὶς ἐκρήγνυται, ὁ κεραυνὸς ὁ καταχθόνιος μυκάται, θὰ βροντήσῃ καὶ μετ' ὀλίγον, πρόδρομος φρικτοῦ κκατακλισμοῦ, ὅστις θὰ παρασύρῃ καὶ τὸν θρόνον σου καὶ τὴν δυναστείαν σου καὶ τὴν κυβερναίαν σου καὶ τὸν πλῆθος τῶν περὶ σὲ συνασπιζομένων ἀνθυπαντοκρατορικών κληρῶν νεύγενῶν σου.

» Ἐχεις ἐν μέσον δι' οὐ δύνασαι νὰ προλάβῃς τὴν φρικτὴν καταστροφὴν. Ἐπαναστάτησον Σὺ αὐτὸ, πρῶτος. Δότιν γῆν εἰς τοὺς ἀγρότας, καὶ εἰς τὸν λαόν σου Σύνταγμα· καταργήσον τὴν μυστικὴν ἀστυνομίαν καὶ ἐρώτησον τότε τὸν λαόν σου ἂν σὲ ἀναγνωρίζῃ ἢ ὄχι ὡς πατέρα του. Καὶ τοιοῦτοτρόπως σώσεις τὴν πατρίδα σου ἀπὸ τὰς βδελυρὰς φρικταλότητος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου.

» Ἀπόσεισον τὴν νάρκη σου, ἀπομάκρυνε τοὺς κόλακας αὐλικούς σου, πρᾶξον τέλος κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς καρδίας σου καὶ τῆς δικαιοσύνης.

» Ἐὰν γενῆς ὁ πράκτωρ τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀνακαινίσεως θὰ ἔχῃ δικαιώματα ἐπὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ῥωσικοῦ λαοῦ, ἡ δὲ ἱστορία θὰ σὲ ἀναγράφῃ μετὰ τῶν εὐεργετῶν τῆς ἀνθρωπότητος.»

Ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐπανεπέσεν εἰς τὴν πρώτην του βέμβην. Ἦκουε μακρόθεν τὴν μυσικὴν τοῦ χοροῦ, τὸν θόρυβον τῶν ἀμαζῶν φερουσῶν τοὺς αὐλικούς, οἵτινες, τοῦ κυριάρχου

(1) Τὸ φρούριον Πετροπαυλόσκη εἶνε ἐπιμένον σχεδὸν ἀπέναντι τοῦ Χειμερινοῦ Παλάτιου, ἐπὶ τῆς ἐκείθιν ὄχθης τοῦ ποταμοῦ.

ἀνχωρήσαντος, δὲν εἶχον πλέον ἐνδιὰ φέρον νὰ μένωσι.

Ἡ γέρθη, ἐβάδιε μέχρι τοῦ παραθύρου, ἔρριψεν ἐν βλέμμα ἐπὶ τοῦ Νέβα, καὶ διὰ μέσου τῆς ομίχλης τῆς ὠχρᾶς νυκτός διείδε τὰ σκαλιὰ τείχη τοῦ φρουρίου.

Καὶ ἡ φαντασία του τότε τὸν ἔκαμε νὰ ἴδῃ ὅλους ἐκείνους τοὺς ἥρωας ἀλυσσιδέτους, κατεσκληρότας, τρέμοντας ἐκ τοῦ ψύχους, κεκλιμένους ἐπὶ ὑγρῶν σσηπειῶν στρωμνῶν, καὶ λοιδορουμένους εἰς ἐπίμετρον παρὰ τῶν φυλασσόντων.

Κατόπιν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ θρόνον του καὶ ἀέλαβε τὴν προηγουμένην παρὰ τὴν κραπέζαν θέσιν του, ἐφ' ἧς ἔκειτο ἀνοικτὴ ἡ ἐρυθρὰ ἐπιστολή.

Τὸ αἶσθημα τῆς ἀδυναμίας του τὸν ἐλύπει καὶ τὸν κατέθλιβεν οὕτω.

Καὶ ἐν τούτοις ὁ μονάρχης οὗτος βᾶσιλεύει ἐπὶ τῆς ἀπεραντοτέρας αὐτοκρατορίας τοῦ κόσμου. Ἐβδομήκοντα ἑκατομύρια ὑπηκόων σκιάζει τὸ σκῆπτρόν του. Τὸ σλόθ, ἡ ὀβρυσικὸς κώδιξ, ὀρίζει οὕτω τὸν Ἰζάρου· αὐτοκράτωρ οὗ τινος ἡ ἰσχὺς ἀπεριόριστος.

Ἡ ῥωσσία εἶναι δι' αὐτόν. Δύναται νὰ διανέμῃ τὴν γῆν κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ. Δύναται ν' ἀντλή ἀπλήστως καὶ ἀνεξελέγκτως ἐκ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ, νὰ συγχωρῇ, ν' ἀναδιβάξῃ εἰς ἀξιώματα καὶ καθαιρεῖ ἀπ' αὐτῶν μία λέξις τοῦ δύναται νὰ σὲ καταστήσῃ τὸν εὐτυχέστατον τὸν θνητῶν, ὡς ἐπίσης καὶ τὸν ἀθλιέστατον· τί θέλει λοιπὸν καὶ δὲν δύναται νὰ τὸ κατορθώσῃ ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅστις εἶνε ἡ πληρεστάτη προσωποποίησις τοῦ αὐτοκρατορικῶς διοικεῖν;

Ἦθελε νὰ περιστείλῃ τὴν ἰσχύν του, νὰ δώσῃ Σύνταγμα εἰς τὸν λαόν του, νὰ καθάρσῃ τὴν κυβερνητικὴν μηχανὴν ἀπὸ τῆς βρωμερᾶς σκωρίας, ἥτις τὴν παρὰ λυεῖ, καὶ ἐν τούτῳ δὲν δύναται.

Τὸ tschinn, ἡ ἰσχυροτάτη αὐτὴ διοργάνωσις, ἥτις ἐπιτρέπει εἰς τοὺς ῥώσους βογαῦρους νὰ ἀπορροφῶσι τὸν δημοσίον θησαυρόν, συνέστη παρὰ τὴν θέλησίν του καὶ ἵνα ὑπερασπίζηται τὰ προνόμια τῶν ταῦτα.

Ἐπάλασεν ἐν τούτοις, ἀλλ' ἐξησθένησεν ἀποτεθηρρημένος. Πᾶσα αὐτοῦ ἐνεργητικότητα φαίνεται ἀπορροφηθεῖσα ὑπὸ τῆς μεγάλης πράξεως τῆς χειραφετήσεως, ἕνεκα τῆς ὁποίας διεκινδύνευσε τὸν θρόνον του· διότι οἱ εὐγενεῖς, οὗ κατέστρεψεν ἡ χειραφετήσις τῶν δούλων, ἠντικτιώθησαν ἐρωμένως εἰς τοῦτο.

Ὁ δεσπότης οὗτος, εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ὁποίου ἡ τύχη τῆς γεννήσεως ἔθετο τὸ πανίσχυρον, εἶνε ἄνθρωπος εἰλικρινῶς ἐλευθέρως, ἀλλ' ἀσθενοῦς βουλήσεως.

Δὲν διοικεῖ πλέον ἀλλ' ἀσθενοῦς βουλήσεως,

Δὲν διοικεῖ πλέον αὐτός, ἀλλ' οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ ἀλλοκοῖ του.

Ἐνίστε, ὁσάκις ὁ θύροβος τῆς κοινοῦνίας δι' ἀδικημά τι τῆς πολιτείας κατορθοῖ νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν ὧτων του, θέλει νὰ τὸ ἐπανορθώσῃ. Δίδο διαταγῆς, αἵτινες ὅμως μένουσιν ἀνεκτέλεστοι.

— Ἐξοκολοθεῖ ὑφιστάμενον τὸ ἐπαναστατικὸν αὐτὸ κομιτάτον; ἠρώτα ἐκυτόν ὁ Τσάρος. Αὐτοὶ ἴσως εἶνε τρελλοί... Ἐν τούτοις λέγουσιν ἀλήθειαν: Ἄπειλούμαι ἀπὸ ἄλλο 93! 93! δι' οὗ θὰ γείνω καὶ ἐγὼ Λουδοβίκος XVI... Ὁ ἐγὼ, καὶ ὁ Λουδοβίκος XVI ἠγάπα εὐλικρινῶς τὸν λαόν του· ἀλλ' ὡς ἐγὼ, δὲν εἶχε τὴν βώμην νὰ συντρέψῃ τὰς θελήσεις τῶν περὶ αὐτῶν.

Ἐν τούτοις δύναιμι νὰ πράξω ὅ, τι μοὶ ζήτουσι καὶ νὰ προλάβω τὸν ὄλεθρον. Ὁ Γορτσάκωφ θ' ἀντιστῇ, ἀλλ' ὁ Βελονιέρ θὰ μὲ βοήθῃσῃ. Ἐὰν ἤθελον...

Κατόπιν ἀνυψῶν ἐκ νέου τὴν κεφαλὴν.

— Θέλω! εἶπεν ὑψηλοφώνως, καὶ θὰ ἐξασφαλίσω ἀσφαλτέστερον οὕτω τὸ μέλλον τῆς δυναστείας μου ἢ διὰ τῶν κατακτήσεων. Ναί! θὰ κάμω τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν ἐγὼ, παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Γορτσάκωφ, Σουβαλώφ, Ἀδαλβέρτου...

Ἀλλὰ πῶς; Ὅα καταστρέψω ὅλους αὐτοὺς τοὺς καλοὺς θεράποντας, οἵτινες ἐθυσίασαν τὴν ὑπαρξίν των ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ μου, διὰ τὴν δόξαν μου; . . . . Καὶ τί σπικίνουσιν ὀλιγαριθμοὶ δολοφόνοι, μεταξύ τῶν ὁπαδῶν ἰδέας τὴν μεγάλης, πρὸ τῆς εὐτυχίας, τῆς εὐημερίας, τῆς ἀνυψώσεως ἐνὸς ἔθνους; Ἔδωσα τὴν χειραφέτησιν διότι δὲν ἤθελον νὰ βασιλεύσω λαοῦ εὐρώτων· θὰ κάμω τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν τὴν ἀνακαινιστικὴν διότι δὲν θέλω νὰ βασιλεύω λαοῦ ἀμαθοῦς καὶ λιμεκτονοῦντος· τὸ θέλω καὶ θὰ τὸ πράξω, καὶ ἂν ἀκομῆ ἤθελε μοὶ ἀντιστοιχίσει τὸν θρόνον μου. Ἐκαμε μορφασμὸν κόπώσεως καὶ ἀπογοητεύσεως.

— Ἀλλὰ λέγουσιν ὅτι συνωμόται ὑπάρχουσι μεταξύ τῶν εὐγενῶν μου, ὡς καὶ ἐντὸς ἀκόμῃ τῶν ἀνακτόρων μου.

Ἐκρούσε τὸν κῶδωνα καὶ εἰσῆλθεν ὁ Βερνίνης.

— Ἐὰν ἠρώτων τὸν νέον τούτον, ὅς τις μοὶ εἶνε τὸσφ ἀφοσιωμένος, ἐσκέφθη ὁ αὐτοκράτωρ.

— Ἀγαπητέ μοι Ἀλέξιε, τῷ εἶπε, διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης μανθάνω ὅτι μεταξύ τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀνακτόρων μου ὑπάρχουσι συνωμόται, ἐπιβουλεύομενοι τὴν κυβέρνησιν μου, καὶ πιθανὸν καὶ τὴν ζωὴν μου.

Ὁ νέος ὑπασιπιστῆς ἐγένετο ὡς λείψανον.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο τὸσφ μακρὰν του, ὥστε κατ' εὐτυχίαν του δὲν ἠδυνήθη

νὰ παραστήσῃ τὴν θανάσιμον ὀχρότητα του

— Ἐκάματε καμμίαν ἀνακάλυψιν; Σὰς ἔκαμεν καμμίαν πρότασιν;

— Ὅχι, μεγελειότατε, κπεκρίνατο ὁ Βερνίνης μετὰ φωνῆς οἷω τρεπούσης καὶ παραλελυμένης, ὥστε ὁ αὐτοκράτωρ ἔστησεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ βλέμμα του.

— Εἴσθε ὀχρότατος. Πάσχετε, φίλε μου;

— Ποτῶς; ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔμαθον παρὰ τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος.

— Γνωρίζω τέκνον μου τὴν ἀφοσιώσιν σας· τὴν ἀγάπην σας πρὸς ἐμέ. Ἀλλὰ δὲν ὑποπτεύεσθε τινα; Ἰδωμεν ἀναζητήσατε ὀλίγον.

— Οὐδεὶς· διότι οὐδεὶς ὑπάρχει ἐν ταῦθα ὁ μὴ ὑπερπληρωθεὶς τιμῶν, πλοῦτου καὶ ἀγαθῶν ὑπὸ τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος.

— Εἶνε ἀληθές, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ μειδιῶν θλιβερώς. Ἀλλ' ἡ χάριστία, ἀγαπητὲ Ἀλέξιε, εἶνε ἡ ἀνεξαρτησία τῆς καρδίας· καὶ σήμερον ἡ ἀνεξαρτησία εἶνε τοῦ συρροῦ...

— Ὑποθέσετε . . . .

— Δὲν πιστεύω. . . . φεῦ! ἢ εἰς τὰς ἀφοσιώσεις τὰς ἔνεκα φόβου ἢ τὰς ἔνεκα ἐλπίδος νέων εὐεργεσιῶν. Ὁ ἀναγνωρίσης ὡς ἐγὼ, ὅταν ἀποικήσῃς πείραξιν τῶν τοῦ κόσμου, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης εἶναι ἀχάριστος.

— Ἡ ἀνθρωπότης ὄχι, νομίζω· ἡ κοινωνία.

— Ἀλλὰ ἀόρα ἴσα ἴσα ὀμιλεῖς ὡς μηδενιστής. Ἡ κοινωνία, οἱ κοινωνισταὶ· δὲν ἀκούει τις ἢ αὐτὰς τὰς λέξεις μόνον. Γνωρίζεις μηδενιστὰς;

Ὁ Βερνίνης; ἔταράχθη.

— Μὴ ὑποπτεύεται ἡ ὑμετέρα Μεγαλειότης; ἐψιθύρισε.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἀφῆκε στεναγμὸν.

— Ὅχι, Βερνίνη, δὲν σὲ ὑποπτεύομαι. Ὁ πικτὴρ σου μοὶ ἦτο εἰς ἄκρον ἀφοσιωμένος καὶ τὸν κατέστησα πλούσιον. Βῆσαι φίλος τῶν υἱῶν μου, καὶ τὸ συμφῆρον σου εἶναι νὰ μοὶ ἦσαι πιστός.

Συνέχειν εἰς τὸ προσεχές.

ΑΠΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 1879

Πρὸς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ υποβάλλω

ὑπ' ὄψιν Ὑμῶν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπογραφῆς τῶν κατοίκων τοῦ Βασιλείου καὶ τῶν δημοτῶν αὐτοῦ, τῆς διεξαχθείσης συνετείας τοῦ ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου 1878 Β. Διατάγματος.

Καὶ ἡ νέα αὕτη ἀπογραφή διεξήχθη κατὰ τὸ αὐτὸ σύστημα ἐκεῖνης τοῦ ἔτους 1870, ἥτοι περιέλαβεν ἅπαντα ἀνεξαιρέτως τὰ ἐν τινι δήμῳ εὐρισκόμενα άτομα κατὰ τὸν χρόνον τῆς διεξαγωγῆς αὐτῆς, εἴτε ταῦτα ἦσαν Δημόται τοῦ Δήμου ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποῖου ἀπεγράφησαν, ἢ ἑτεροδημόται ἢ ἀλλοδαποί.

Κατὰ γενικὸν κανόνα ἡ ἀπογραφή ἐνηργήθη συγχρόνως εἰς ἅπαντας τοὺς Δήμους καὶ δι' ἀπογραφικῶν Ἐπιτροπῶν. Ἐξαιρέσεις τούτου ἐγένετο α) διὰ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ἐν ἣ ἡ ἀπογραφή ἐγένετο ἐπὶ ἰδίων δελτίων διανεμηθέντων κατ' οἰκογενεῖα; καὶ διεξήχθη ἐντὸς τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐνάρεξως αὐτῆς· β) διὰ τοὺς ἄνδρας τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης οἵτινες ἀπεγράφησαν παρὰ τῶν προϊσταμένων αὐτῶν· γ) διὰ τοὺς εἰς τὴν ἀκτοπλοῦσαν καὶ ἀλιεῖαν ἀσχολουμένους καὶ τοὺς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ταξιδεύοντας ναυτικούς, ἀπογραφέντων τῶν μὲν πρώτων παρὰ τῆς λιμενικῆς ἀρχῆς τοῦ λιμένος ἐν ᾧ εὐρέθησαν παρόντες κατὰ τὸν χρόνον τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἀπογραφῆς, τῶν δὲ δευτέρων παρὰ τῆς λιμενικῆς ἀρχῆς τοῦ λιμένος ἐνθα ἐναυτολογήθησαν καὶ ἐξ οὗ ἀνεχώρησαν διὰ τὸ ἐξωτερικὸν τὰ φέροντα αὐτοὺς πλοῖα· δ) διὰ τὰς Μονὰς, τὰ ἐκπαιδευτήρια, τὰ ἀγαθοεργὰ καταστήματα, τὰ ξενοδοχεῖα, τὰ ἐργοστάσια, ἀπογραφέντων τῶν ἐν αὐτοῖς παρὰ τῶν προϊσταμένων ἢ διευθυντῶν ἐκάστου τῶν καταστημάτων τούτων· ε) διὰ τοὺς ἐν ταῖς φυλακαῖς, ὧν ἡ ἀπογραφή ἐγένετο παρὰ τῆς ἀρμοδίας Διοικητικῆς ἀρχῆς.

Ἐπειδὴ δὲ διὰ τῆς ἀπογραφῆς ἐπρόκειτο νὰ ἐξακριβωθῇ ὄχι μόνον ὁ πραγματικὸς πληθυσμὸς τοῦ Κράτους, δηλαδή ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τοῖς δήμοις τοῦ Κράτους κατοίκων, ἀλλὰ καὶ ὁ νόμιμῶν αὐτῶν πληθυσμὸς ἥτοι ὁ ἀριθμὸς τῶς δημοτῶν ἐκάστου δήμου, μεταξύ τῶν διαφόρων πληροφοριῶν τῶν παρ' ἐκάνστου ἀτόμου ζητουμένων κατὰ τὴν ἀπογραφὴν αὐτῶν ἐξῆπτετο κατὰ πρώτιστον λόγον καὶ ἡ δημοτικότης αὐτοῦ ἥτοι τὸ ὄνομα τοῦ δήμου ἐν ᾧ ἦτο καὶ ταγεγραμμένος δημότης. Ἡ πληροφορία αὕτη, ἢ ἡ ἑλληψὶς δημοτολογίαν ἐπιβάλλει τῇ ἀπογραφῇ, ἥτο τὸ μόνον στοιχεῖον πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ νομίμου πληθυσμοῦ ἐκάστου Δήμου καὶ σύνταξιν

του πίνακος του αριθμού των Δημοτών αυτού. Ἄλλ' ἡ ἔρευνα αὕτη δὲν ἦτο δυνατόν, ὡς γνωστόν, νὰ ἦ πλήρης ἀνευ τῆς ἀπογραφῆς καὶ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαμενόντων πολιτῶν Ἑλλήνων. Ἐπομένως τ' ἀριθμητικὰ διδόμενα, ἀτινα ὑποβάλλονται Ἰμῖν περὶ τοῦ ἀριθ. τῶν δημοτῶν τῶν Δήμων περιλαμβανουσι καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν δημοτῶν τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀπογραφέντων πολιτῶν Ἑλλήνων.

Καὶ ἐντὸς μὲν τοῦ Βασιλείου φρονῶ ὄσι ἡ ἀπογραφή διεξήχθη ἀνελλιπῶς, ἐφ' ὅσον ἔρευνα φύσει ἀκροσφαλῆς καὶ δυσχερῆς δύναται νὰ παρέξῃ βεβαίωτα τοιαύτην, ἀπογραφέντων κατὰ πόλεις καὶ χωρία ἀπάντων τῶν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπογραφῆς εὑρεθέντων παρόντων κατοίκων αὐτῶν, ἢ προσωρινῶς διαμενόντων ἐν αὐταῖς. Ἡ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὅμως διεξαχθεῖσα ἀπογραφή δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι παρέχει ἴσα διδόμενα ἀκριβείας.

Καὶ ἐν πρώτοις ἐκ τῶν 193 προξενικῶν περιφερειῶν κατὰ τὸν ἐσχάτως (Ἰούνιον 1879) παρὰ τοῦ Ἰπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν δημοσιευθέντα κατάλογον, 102 ὑπέβαλον πίνακας ἀπογραφῆς, 20 δὲ ἀνέφερον ὅτι ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῶν δὲν εὑρέθησαν διαμενοντες πολῖται Ἕλληνας· καλυστεροῦσιν ἐπομένως τὰ διδόμενα 71 προξενικῶν περιφερειῶν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι εἰς τὰς πλείστας τῶν προξενικῶν τούτων περιφερειῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν τυχόν διαμενόντων πολιτῶν Ἑλλήνων δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ σπουδαῖος· δὲν εἶναι ὅμως δυνατόν νὰ πιστοποιηθῇ τοῦτο καὶ ἐπισήμως ἤδη, ἀφοῦ οὐδεμία περὶ τούτων ὑπεβλήθη δήλωσις τῆς ἀρμοδίας προξενικῆς ἀρχῆς. Εἰς τὴν κατηγορίαν ὅμως τῶν καλυστεροῦντων προξενείων ὑπάγονται καὶ τινες προξενικαὶ περιφέρειαι ἐν αἷς εἶναι γνωστόν ὅτι διαμενουσι πολῖται Ἕλληνας, καὶ ἰδίως ἡ τοῦ ἐν Σμύρνῃ προξενείου ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποίου, κατὰ τὰ ἐσχάτως ὑποβληθέντα παρὰ τοῦ ἐκεῖ προξένου ἐκ διαφόρων κατὰ προσέγγισιν πληροφοριῶν καὶ ἄλλων διδομένων, θεωρεῖται ὡς βέβαιον ὅτι παρεπιδημοῦσι κατ' ἐλάχιστον ὅρον περὶ τοῦ δεκαπεντακισχιλίου Ἑλλήνων.

Προσέτι εἰς σπουδαῖάτα κέντρα Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Καῖρῳ, ἢ ἐνεργηθεῖσα ἀπογραφή καταγράφεται παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων προξενικῶν ἀρχῶν ὡς μὴ παριστώσα τὸν πραγματικὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν αὐτοῖς διαμενόντων Ἑλλήνων πολιτῶν. Ὡς λόγος δὲ δὲ τῆς ἀτελείας ταύτης προβάλλονται δυσχερεῖαι ἀνυπέροβτοι συναφεῖς τῇ διεξαγωγῇ τοῦ ἔργου καὶ τῇ πληροφο-

ρία ἧς τὴν ἐξακριβῶσιν κύριον ἔχει σκοπὸν ἢ προκειμένη ἔρευνα. Ἐπομένως ὑπὲρ τοῦ συνταχθέντος καὶ ὑποβαλλομένου Ἰμῖν πίνακος τοῦ ἀριθ. τῶν Κατοίκων καὶ τῶν Δημοτῶν δύναται ἐν γένει νὰ πιστοποιηθῇ ὅτι οἱ ἐν αὐτῷ ἀριθμοὶ εἰσὶ τὸ πιστὸν ἐξαγόμενον τοῦ περιεχομένου τῶν ἀπογραφικῶν δελτίων, φυλλαδίων ἢ πινάκων, καθόσον τοῦτο ἦτο σύμφωνον πρὸς τὰς παρὰ τοῦ Ἰπουργείου δοθείσας ὁδηγίας, ὅτι ἐν τῷ γραφεῖῳ ἐγένετο ἀκριβῆς ἐξέλεξις καὶ ἀριθμησις αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὡς πρὸς τὴν δημοτικότητα τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαμενονόντων Ἑλλήνων πολιτῶν παρέχεται τὸ ἀκριβές ἐξαγόμενον μόνον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀπογραφέντων πολιτῶν Ἑλλήνων. Ὡς ἐκ τούτου φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ καταβληθῇ πᾶσα δυνατὴ προσπάθεια ὅπως οὐ μόνον συγκεντρωθῶσι τ' ἀποτελέσματα τῆς ἀπογραφῆς παρ' ἀπασῶν τῶν προξενικῶν περιφερειῶν, ἀλλὰ καὶ ὅπως συμπληρωθῇ ἡ ἀτελής διεξαχθεῖσα ἀπογραφή εἰς τὰς ἄνω μνημονευθείσας προξενικὰς περιφέρειαι.

Κατὰ τὸν ὑποβαλλόμενον πίνακα τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Κράτους, ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν κατοίκων αὐτοῦ κατὰ δήμους ἐξηκριβώθη εἰς 1,654,072

Προσθεθέντων δὲ εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον καὶ τῶν ἀριθμῶν τῶν συγχρόνως ἀπογραφέντων

- α) Στρατιωτικῶν ἐν ἐνεργείᾳ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπογραφῆς 18,521
- β) Τῶν ἀνδρῶν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ 2,002
- γ) Τῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ταξιδευόντων ναυτικῶν. 5,180

ὁ διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου τοῦ 1879 ἐξακριβωθεὶς πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 1,679,775 ἧτοι κατὰ 221,861 ἄτομα ἀνώτερος ἐκείνου τοῦ διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870 ἐξακριβωθέντος (1,457,894).

Ἐὰν οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι οὖς μᾶς παρέχει ἡ ἀπογραφή τοῦ 1879 δὲν ὑποτεθῇ ὅτι ὑπέκυψαν εἰς παραγνώρισιν τῆς φύσεως καὶ τοῦ σκοποῦ τῶν ἀπογραφικῶν ἔρευνῶν ἄλλ' ὅτι ἀντιπροσωπεύουσι πιστῶς τὴν ἀριθμητικὴν τοῦ ἡμετέρου πληθυσμοῦ κατάστασιν, ἢ πιστοποιουμένη παρ' αὐτῶν αὐξήσις εἶναι λίαν σπουδαία, ἐμφαίνουσα κοινωνικὴν τοῦ πληθυσμοῦ εὐεξίαν.

Ἀναγράφω ὅμως τὴν ἐπιφύλαξιν ταύτην, ὀφείλω νὰ προσθέσω ὅτι κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν ὁ ἐνδυσκαμὸς οὗτος δύναται νὰ μὴ ὑποληφθῇ βίσιμος, καθόσον ἐκ τοῦ γενομένου λεπτομεροῦς καὶ κατ'

ἐπανάληψιν τῶν ἀπογραφικῶν δεδομένων ἐλέγχου ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ αὐξήσις αὕτη δύναται μᾶλλον νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ ἀκριβές τοῦ πραγματικοῦ πληθυσμοῦ διδόμενον, τοσοῦτῳ μᾶλλον ὅσο ἀποτελεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον οὐχὶ ἐκ δημοτῶν ἀλλὰ ἐξ ἑτεροδημοτῶν καὶ ἀλλοδαπῶν.

Εἰς τινὰς ἐπαρχίας ἀπογραφικαὶ τινε· ἐπιτροπαὶ ἢ καὶ δήμαρχοι παραβλέποντες τὰς ὁδηγίας τοῦ Ἰπουργείου ἔκρινον ὅτι ἔπρεπε ν' ἀπογράψωσι καὶ τοὺς ἀπόντας ἐκ τοῦ δήμου δημότας· ἐπειδὴ δὲ τὸ τοιοῦτον οὐ μόνον ἀντέκειτο εἰς τὸ παραδεχθὲν σύστημα καθ' ὃ ἡ ἀπογραφή ἔπρεπε νὰ περιλάβῃ κατὰ γενικὴν ἀρχὴν μόνον τοὺς παρόντας, σύστημα ἰσχύον πανταχῶ ὅπου κανονικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς διεξάγεται ἡ ἐργασία τῆς ἀπογραφῆς, ἀλλὰ καὶ ἤθελε καθιερώσει αὐθαίρετον ἐξαίρεσιν δυναμένην ν' ἀποπλανήσῃ τὴν ἀκριβείαν τῆς ἀπογραφῆς· εἰς ὑπολογισμοὺς στηριζομένους ἐπὶ ἐσφαλμένῳ ἢ αὐθαίρετων δεδομένων, οἱ ἀπόντες οὗτοι οἱ παρὰ τὰς ὁδηγίας περιληφθέντες μετὰ τῶν παρόντων, δὲν ὑπελογίσθησαν ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν κατοίκων οὔτε ἐν ἐκείνῳ τῶν δημοτῶν τῶν σχετικῶν ἐπαρχιῶν.

Ἡ κατὰ 221,861 ἄτομα αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τοῦ 1870 ἀνχλογεῖ εἰς ἔτησιαν αὐξήσιν 24,651 ἀτόμων ἧτοι εἰς 1.69 ἐπὶ 100.

Ἡ διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870 πιστοποιηθεῖσα αὐξήσις διὰ μίαν δεκαετιῶν ὑπελογίζετο εἰς 13,241 ἄτομα ἑτησίως καὶ εἰς ἐν ἄτομον ἐπὶ 100.

Ἐπομένως εἰ καὶ τὸ χρονικὸν διάστημα ἦναι κατὰ ἐν ἔτος μικρότερον τοῦ τῆς προηγουμένης συγκρίσεως, οὐχ ἦτον ἡ διὰ τῆς νέας ἀπογραφῆς πιστοποιουμένη αὐξήσις· εἶναι κατὰ πολὺ ἀνώτερά, Ἐνῶ δὲ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1870 ὁ διπλασιασμὸς τοῦ ἡμετέρου πληθυσμοῦ ὑπελογίσθη εἰς ἔτη 69 καὶ μῆνας 8, διὰ τῆς νέας ἀπογραφῆς τὸ χρονικὸν διάστημα τοῦ διπλασιασμοῦ τοῦ πληθυσμοῦ ὑποδεικνύεται πόλῳ κτώτερον, ἧτοι εἰς ἔτη 41 καὶ μῆνας 4.

Ὁ ὀλικὸς πληθυσμὸς τοῦ κράτους ἀποτελεῖται κατὰ τὸν ὑποβαλλόμενον πίνακα ἀπὸ

Ἄρβας	881,080
Ὀίλις	798,695
	1,679,775

Ἀπὸ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870 ὁ ἀριθμὸς τῶν δήμων τοῦ Κράτους ἠῤῥησε κατὰ 15 ἐπομένως οἱ ἀντὶ τῶν 354 ἤδη ὑπάρχοντες 366 δήμοι ἀποπολύονται μὲν ἐκ 3,961 πόλεων, κωμοπόλεων καὶ χωριῶν, τάσσονται δὲ ὡς ἐξῆς ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κτοίκων καὶ τῶν δημοτῶν αὐτῶν

Μέχρι 1000	κατοίκων δήμοι	13	δημοτῶν δήμοι	7
ἀπὸ 1001—2000	»	43	»	41
» 2001—5000	»	208	»	209
» 5001—10,000	»	89	»	91
» 10,001—15,000	»	6	»	13
» 15,001—20,000	»	2	»	—
» 20,001—30,000	»	3	»	3
» 30,001 καὶ ἄνω	»	2	»	2

Αἱ 59 Ἐπαρχίαι τάσσονται ὡς ἐξῆς ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων καὶ τῶν δημοτῶν αὐτῶν.

Μέχρι 10,000 κατοίκων Ἐπαρχίαι	2	δημοτῶν Ἐπαρχίαι	2
» 20,000	17	»	14
» 30,000	21	»	22
» 40,000	9	»	10
» 50,000	4	»	5
» 60,000	4	»	5
» 70,000	1	»	—
ἄνωτῶν 70,000	—	»	1
» 100,000	—	»	—

Καὶ ἐκ μὲν τῶν δέμων τὸν μικρότερον πληθυσμὸν ἔχει ὁ δῆμος Ἀλονήσου (400), τὸν δὲ μεγαλύτερον ὁ δῆμος Ἀθηνῶν (68,977).

Ἐκ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν τὸν μικρότερον πληθυσμὸν ἔχει ἡ ἐπαρχία Παζῶν (5002), τὸν δὲ μεγαλύτερον ἡ ἐπαρχία Ἀττικῆς (116,263).

Κατὰ μέσον ὄρον δι' ἕκαστον δῆμον ἀναλογουσι κάτοικοι 4,519, ἀντὶ 4,094 κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1870.

Τ' ἀνωτέρω περιληπτικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπογραφῆς περιλαμβάνονται εἰς τοὺς δύο συννημένους πίνακας, ἐξ ὧν ὁ μὲν εἰς περ ἔχει κπτὰ δήμους τὸν πληθυσμὸν τοῦ κράτους, ὀλίκων καὶ κατὰ φύλον, ὡς ἐξηκριβώθη διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1879, ὡς καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν δημοτῶν ἐκάστου δήμου ὡς ἐπίσης ἐξηκριβώθη διὰ τῆς ἐντὸς τοῦ Βασιλείου καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐνεργηθείσης ἀπογραφῆς καὶ κατὰ τὰς παρ' αὐτῶν τῶν ἀπογραφομένων γενομένας δηλώσεις.

Τὸν πίνακα τοῦτον θέλετε εὐαρεστεθῆναι ἐπικυρώσετε, ὅπως λάβῃ τὴν νόμιμον αὐτοῦ ἰσχὺν καὶ τὸ ἀπαιτούμενον κύρος.

Ὁ ἕτερος τῶν πινάκων περιλαμβάνει τὸν διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1879 ἐξηκριβωθέντα πληθυσμὸν κατ' ἐπαρχίας ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν πληθυσμὸν τοῦ 1870 καὶ τὴν διὰ τῆς νέας ἀπογραφῆς πιστοποιουμένην ἀύξησιν ἢ ἐλάττωσιν κατ' ἐπαρχίας.

Ἡ εὐρυτέρα ἐπὶ τῆς νέας ἀπογραφῆς στατιστικὴ ἐργασία εἰς ἣν ἤρξατο ἤδη ν' ἀσχολῆται τὸ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς στατιστικῆς τακτικὸν καὶ ἔκτακτον προσωπικὸν τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μου πρῆματός, ὑποβλήθησεται ὑμῖν βραδύ-

τερον, ὅταν ἀποπερτωθῇ ἡ δυσχερὴς καὶ λεπτομερὴς αὕτη ἐργασία.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 24 Ἰουλίου 1879.

Εὐπειθέστατος

Ὁ τμηματάρχ. τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας

Α. ΜΑΝΣΟΛΑΣ.

Ο ΣΑΜΨΩΝ ΕΝ Τῇ ΑΠΟΛΛΩΝΙ

Τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα παρεστάθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ ἀ' Ἀπόλλωνος, ὁ βραβευθεὶς ἐν τῷ βουτσιναιῷ ποιητικῷ διαγωνισμῷ Σαμψῶν τοῦ κ. Κ. Χ. Βερσῆ.

Ὁ Σαμψῶν εἶναι ἐκ τῶν ἐπιτυχῶν ἔργων, ἅτινα παρήγαγεν ἡ νεωτέρα ἡμῶν δραματικὴ φιλολογία. Γλῶσσα πολλὰ χεῖρ εὐτάνος, κομψὴ καὶ ἀμόλυστα εἰς ἔργον δραματικόν, ἰδέαι ἐκλεκταί, καὶ περ ἐνίοτε ἐξητημένοι, καὶ ἐγκατεσπερμένοι ἐνιαχοῦ τοῦ δράματος, δρᾶσις μέγχι τινὸς ζωηρὰ καὶ κινουσα τὸ ἐνδιαφέρον εἰς τὰ κυριώτερα προσόντα τοῦ ἔργου τούτου τοῦ κ. Βερσῆ.

Αἱ κράτισται τῶν πράξεων τοῦ Σαμψῶνος εἰσὶν ἀναντιρρήτως ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη, δυνάμεναι νὰ τιμῆσαι διακεκριμένον δραματικόν, ἐνῶ ἡ τετάρτη εἶναι λίαν ἀσθενής, τὸ δὲ ἐλάττωμα αὐτῆς τοῦτο καταφαίνεται ἐτι μᾶλλον ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῶν δύο προηγουμένων ἢ αὐλαία πίπτει, οἷον εἰ ἀπροόπτως καὶ ἐνῶ ὁ θεατῆς περιμένει νὰ ἴδῃ τι ἀκόμη. Ἡ πέμπτη εἶναι μὲν ἀνωτέρα τῆς τετάρτης, ἀλλ' ὑπολείπεται κατὰ πολὺ τῶν δύο προηγουμένων. Ἀληθῶς ὁ σκόπελος, εἰς ὃν δυνατόν νὰ ναυαγήσῃ πᾶς δραματικὸς ποιητῆς, εἶναι πάντοτε ἡ λύσις τοῦ δράματος. Διὰ τοῦτο δὲ εἶδομεν πολλάκις ἔργα χωροῦντα ἐν ἀρχῇ μετ' ἐπιτυχίας, παρέχοντα ἀγαθὰ προσδοκίας περὶ τῆς ὅλης διεξαγωγῆς αὐτῶν, ἀλλ' αἰφνης περὶ τὸ τέλος ἀποτυγχάνοντα. Καὶ τὸν σκόπελον τοῦτον δὲν ἠδυνήθη νὰ παρακάμψῃ καλῶς ἔχων ὁ

Σαμψῶν τοῦ κ. Βερσῆ. Τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ ἔπαθεν ὅτι καὶ ὁ ἦρωα αὐτοῦ. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν ῥωμαλέον, ὡς ὁ Σαμψῶν, ἀλλ' ἐν ταῖς τελευταίαις πράξεσι ἀπεκόπησαν αὐτοῦ αἱ τρίχες καὶ ἐτελείωσεν ἀδύνατον καὶ ἐξησθενημένον, χωρὶς τοῦλάχιστον νὰ δώσῃ τελευταίαν τινὰ ἀνελαμπήν, ὡς ὁ Σαμψῶν θάπτων τοὺς ἑχθροὺς αὐτοῦ. Ἐντῇ πέμπτῃ πράξει ὁ ποιητῆς εὐστόχως ἀποφεύγει νὰ φέρῃ ἐπὶ τὴν σκηνὴν τὴν ὑπὸ τοῦ Σαμψῶνος καταστροφὴν τῶν Φιλισταίων, τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ αἱ σκηναὶ τῶν ἡμετέρων θεάτρων στεροῦνται τῶν τελείων ἐκείνων μηχανισμῶν, δι' ὧν εἶναι δυνατόν νὰ διεξαχθῶσι πράξεις τοιαῦται μετ' ἐπιτυχίας, καθιστᾶ δὲ γνωστὴν εἰς τὸ κοινὸν τὴν καταστροφὴν δι' ἀγγέλλου, ἀπομιμούμενος κατὰ τοῦτο τοὺς ἀρχαίους, καίτοι καὶ τοῦτο ζημιῶσι ὅπως δῆποτε τὸ ἔργον, θεοὶ καὶ παῖδες ἀκόμη, μεταξὺ τῶν θεατῶν, ἔχοντες πρόσφατον ἐν τῇ μνήμῃ τὴν Ἱερὰν Ἱστορίαν, ἣν παρεδόθησαν ἐν τοῖς σχολείοις, προσέδοκον νὰ ἴδωσιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὴν καταστροφὴν τῶν Φιλισταίων καὶ νακούσωσι τὸ ἀποθανέναι ἢ ψυχὴ μου μετὰ τῶν ἀλλοφύλων.

Κατὰ τὴν παράστασιν παρὰ πολλῶν ἐγένετο ἡ ὀρθὴ παρατήρησις περὶ τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ χαρακτῆρος τῆς Σαλιδᾶς. Καί, ὡς ἔχει μὲν αὐτὸν ὁ ποιητῆς, εἶναι μετ' ἐπιτυχίας διαγεγραμμένος, ἀλλ' οἱ θεαταὶ εὐλόγως περιμένον νὰ ἴδωσι αὐτήν, ὡς τὴν γνωρίζουσαν ἐκ παραδόσεως. Ὁ λέγων Σαλιδᾶ ἐνοεῖ γυναῖκα ἀπιστον καὶ προδοτικὴν, κινουσαν τὴν βδελυγμαίαν καὶ τὴν ἀποστροφὴν, ἐνῶ ἡ Σαλιδᾶ τοῖς ποιητοῦ, μεταξὺ δύο καθήκοντων περιπίπτουσα, προτιμᾷ τὸ εὐγενέστερον, ἢ δὲ πάλῃ τῶν ἀσθημάτων, ἡ ἐγεγυρισμένη ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς, κινεῖ τὸν οἶνον καὶ τὴν συμπάθειαν. Καὶ εἶναι μὲν τοῦτο ὑπότινα ἔσποψιν ἀρετῆ τοῦ δράματος, ἀλλ' ἀρετὴ ἀπομακρυνομένη τῆς παραδόσεως, εὐκόλως δ' ἐνοεῖται ὅσον δυσχερὲς εἶναι νὰ παλαίσῃ τις πρὸς προλήψεις, αἰτινες κατέστησαν οἷο νὰ ἄρθρα πίστεως.

Ἡ Σαλιδᾶ, ὡς τὴν γνωρίζομεν, εἶναι αὐτὸ τοῦτο γυνή, ὁ δὲ ποιητῆς διέπλασεν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῆς χαρακτῆρα ὡραῖαν ἀληθῶς διὰ πᾶν ἄλλο δράμα, κατέστρεψεν ὅμως τὸν τύπον τῆς γυναικός. Καὶ ὁμοίως γοῦμεν μὲν ὅτι ὁ δραματικὸς δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ παρακολουθῇ κατὰ πόδας τὴν ἱστορίαν, δεσμευόμενος ὑπ' αὐτῆς, ἀλλὰ φρονοῦμεν ἄφ' ἐτέρου ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται αὐτῷ ἢ ἐπὶ τὸ ἀντίθετον ὅλως μεταβολὴ παισιγνώστων πραγμάτων. Τοῦτο τὸ πολὺ δύναται τις νὰ συγχωρήσῃ εἰς μεγαλοφυίαν.

(Συνέχεια εἰς τὸ προσεχές.)

ΑΚΤΙΝΕΣ

Μεγάλοι τοῦ κόσμου καλῶς στοχασθῆτε
ἐν ἔπλασ' ὁ πλάστης τὸν φύλλον μικρὸν
κ' ὁ φύλλος σὰς πνίγει ἐν ἀδικηταί

Θ. Ὁρφαρίδης.

Περνᾶ ταχέως ὁ καιρὸς
αἱ θλίψεις διαβαίνουν
Κ' ἡ μνήμη κ' ἡ ἀπόδοσις
παρὰ τῷ πλάστη μένου

Γ. Παράσχος

Ἐν' ἄλμυρὰ τὰ δάκρυα κ' ἀφίνου
φαρμακάδα.

Α. Βαλαωρίτης

Δὲν εἶσαι πῦρ μαγειρικὸν ἢ ἀληθῆς φιλία
ἐν ὅσῳ τις συνομιλεῖ τὴν χύτραν ὑποκαίον
ἀλλὰ σεμνὴ ἀκοίμητος καὶ ἱερά ἐστὶ
συντηρουμένη ὑπὸ ψυχῶν, ἀγρύπνων ἱερέων

Γ. Ζολώτας

Ὁ νοῦς μὲ πόθους κ' ὄνειρα τὰ χρο-
νία μας στολίζει.

Σ. Καρύδης.

ΠΟΙΚΙΛΑ

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ παρελθόντος
ἐτους, περὶ τὸ τέλος τῆς ἐκθέσεως

ἀφίκετο ἐν Παρισίοις ξένος τις
πλουσιώτατος, μεξικανός, ὀνομα-
ζόμενος δὸν Ἑρρίκος Σαλαζάρ-
Μαρκεζ. Ἐξαργυρώσας ἅπασαν τὴν
κτηματικὴν του περιουσίαν, ὅπως
τοῦ λοιποῦ ζήσῃ ἐν Γαλλίᾳ, ἀπεβι-
βάσθη ἀληθῶς εἰς αὐτὴν φέρων κε-
φάλαιον πέντε ἢ ἕξ ἑκατομμυρίων.

Ἐνοικίασεν κομφὸν μέγαρον ἐν
τῇ «Λεωφόρῳ τοῦ Βασιλέως τῆς
Ῥώμης» προεμηθεύσῃ ἐπιπλα, ἠγό-
ρασεν ἵππους καὶ ἀμάξας καὶ ἤρξα-
το δαπανῶν πολλὰ χρήματα.

Δὲν ἐβράδυνε νὰ γνωρίσῃ ὠραιῶ
τάτην γυναῖκα, ἧτις ὑπεκρίνετο
μικρὰ μέρη ἐν ταῖς Bouffes, ἦν ὅ-
μως ὑπεσχέθημεν νὰ μὴν ὀνομάσω-
μεν, καίτοι ἔσχε τραγικώτατον τέ-
λος.

Ὁ μεξικανός παρέλαβεν αὐτὴν
ἐν τῇ οἰκίᾳ του καὶ μετὰ παρέλευ-
σιν ὀλίγου χρόνου τῇ ἐδώρησε τὸ
μέγαρον μεθ' ὄλων τῶν περιεχομέ-
νων. Ἐζων λίαν εὐτυχεῖς, ὅποτε ὁ
δὸν Ἑρρίκος Σαλαζάρ-Μαρκεζ ὑπέ-
στη ἀλλεπαλλήλως σπουδαίας ἀ-
πωλείας ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ, αἰ-
τινες ἀφῆρσαν αὐτὸν τρία ἢ τέσ-
σαρα ἑκατομμύρια.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης κατέ-
στη μελαγχολικώτατος καὶ ἤρξα-
το παίζων μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἐπα-
νακτήσῃ τα ἀπολεσθέντα· ἀληθῶς
δ' ἐκέρδησεν ὀλίγα ἰδίᾳ ἐν τινι πα-
ρισινῷ χαρτοπαικτικῷ, ὅπερ ὅμως
ἢ ἀστυνομία ἐκλείσεν.

Τέλος, μὴ εὐρίσκων ἐν Παρισίοις
κέντρον ἱκανοποιῶν αὐτόν, ἀπῆλ-
θε πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν μετὰ τῆς
ἐρωμένης του. Σήμερον πληροφο-
ροῦμεθα ὅτι ἐν Νεαπόλει ὁ μεξικα-

νός καὶ ἡ νεάνις ἐδηλητηριάσθησαν.
Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ δὸν Ἑρρίκου Σα-
λαζάρ-Μαρκεζ ἦσαν οἱ κκ. κόμης
Βάρδης, Εὐτύχιος, Βασκόνης, Παῦ-
λος Λεβριόλ καὶ ὁ μαρκήσιος Λότ-
τας.

Ἐν μιᾷ ὥρᾳ τὸ πᾶν ἀπωλέσθη.
Ἡ καλλιτέχνης τότε ἔδραμε νὰ ζη-
τήσῃ τοὺς τίτλους τῆς ἰδιοκτησίας
τοῦ ἐν Παρισίοις μεγάρου καὶ προέ-
τεινε νὰ παίξωσι καὶ αὐτό. Τὸ μέ-
γαρον ἐχάθη ὡς καὶ τὰ προηγού-
μενα. Τότε δὲ ὁ μεξικανός καὶ ἡ
καλλιτέχνης, ἐπανελθόντες οἰκαδε,
ἠτύοκτόνησαν διὰ δηλητηρίου. Πρὶν
ἀποθάνῃ, ἡ νεαρὰ γυνὴ ἔγραψεν
πρὸς μίαν τῶν φίλων τῆς τὴν ἐξῆς
ἐπιστολήν :

Ἄγαπητή μου φίλη,

Μέλλω νὰποθάνω μετὰ τοῦ Ἑρ-
ρίκου, διότι δὲν μᾶς ἔμεινε πλέον
λεπτόν. Ἡθέλησα νὰ ἐργασθῶ, ἀλ-
λ' ὁ Ἑρρίκος μοι εἶπεν ὅτι ἡ ἐργα-
σία δὲν εἶναι δι' ἀνθρώπους ὡς ἡ-
μεῖς. Ὑπῆρξε πάντοτε πρὸς ἐμέ
τόσον εὐγενής, ὥστε δὲν θέλω νὰ
τὸν δυσαρεστήσω. Ἄλλως τε δέ,
δὲν ἔχω πλέον τίποτε εἰς τὸν κό-
σμον καὶ οὐδένα ἄλλον ποθῶ ἢ μό-
νην σέ. Νὰ υπάγῃς νὰ ζητήσῃς
ἀπὸ τὸν κτηνίατρον Β.. τὴ μικρὴ
μου τὴ σκυλλίτσα Κικὴ σου τὴν
χαρίζω....

Ἡ διεύθυνσις του ὁδὸς Gesu Novo 7.»

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΕΓΓΡΑΦΟΝΤΑΙ

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ ἐν τῷ γραφεῖῳ τοῦ «Παρθενῶνος» ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Πειραιῶς καὶ Γερανίου ἀριθ. 30.

Ἐν ΣΥΡῶ: παρὰ τῷ κυρίῳ Δ. Ἀθηναίῳ,
Ἐν ΠΑΤΡΑΙΣ παρὰ τῷ κυρίῳ Σπ. Πρινάρῃ.
Ἐν ΝΑΥΠΑΓΙῶ: παρὰ τῷ κυρίῳ Παύλῳ Ἰατρῷ.
Ἐν ΧΑΛΚΙΔΙ παρὰ τῷ κυρίῳ Γ. Ν. Φιλαρέτῳ.
Ἐν ΘΗΒΑΙΣ παρὰ τῷ γραφεῖῳ τῆς «Σφιγγός»

Ἐν ΙΘΑΚΗ: παρὰ τῷ κυρίῳ Κ. Ν. Παυλάτῳ.
Ἐν ΚΕΡΚΥΡΑ: παρὰ τῷ κ. Π. Ἀποστολοπούλῳ.
Ἐν ΖΑΚΥΝΘῶ: παρὰ τῷ κ. Γ. Κ. Σφήκα
Ἐν ΚΩΝ/ΠΟΛΕΙ παρὰ τῷ κ. Δ. Ἠλιάδῃ.
Ἐν ΒΡΑΙΑΑ: παρὰ τῷ κ. Κλεάνθει Παπάζογλῃ.